

TEKERLEKLİ YALAN

LANCE ARMSTRONG'UN DÜŞÜŞÜ

JULIET MACUR

Çeviri: Algan Sezgintüredi

domingo

TEKERLEKLİ YALAN
JULIET MACUR

Özgün ismi: Cycle of Lies
© 2014 Juliet Macur

Türkçe yayın hakları:
© 2018 Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Sertifika No: 12746
Domingo, Bkz Yayıncılık markasıdır.

Çeviri: Algan Sezgintüredi
Editör: Burçak Başpınar
Kapak tasarımı ve sayfa uyarlama: Betül Güzhan
Kapak görseli: Jasper Juinen/Getty Images

ISBN: 978 605 198 043 0

Baskı: Temmuz 2018
İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri
Çobançeşme Mah. Altay Sok. No: 8
Yenibosna - Bahçelievler İstanbul
Tel: (212) 496 11 11 Sertifika No: 10614

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tümünün veya içeriğinin herhangi bir bölümünün yayıncının yazılı izni olmadan, fotokopi yöntemi dahil, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Şahkulu Mah. Büyük Hendek Cad.
Brot Apt. No: 4 D: 10 Beyoğlu İstanbul
Tel: (212) 245 08 39
e-posta: domingo@domingo.com.tr
www.domingo.com.tr

İki büyük aşkım, Dave ve Allegra'ya

Kahramanlarım, annemle babama

Beden, benim bedenim ve bedenime
canım ne çekerse yapabilirim. Zorlayabilir,
inceleyebilir, eğip bükebilir, dinleyebilirim.
Herkes ne kullandığımı soruyor.
Ne mi kullanıyorum? Günde altı saat
kan ter içinde bisikletimi kullanıyorum.
Siz ne kullanıyorsunuz?

-LANCE ARMSTRONG

İÇİNDEKİLER

Giriş		1
Birinci Kısım	Aile Yalanları	11
İkinci Kısım	Spor Yalanları	43
Üçüncü Kısım	Medya Yalanları	111
Dördüncü Kısım	Kardeşlik Yalanları	159
Beşinci Kısım	Amerikan Kahramanının Yalanları	201
Altıncı Kısım	Gerçekler	289
Sonsöz		355
Teşekkür		365
Notlar		369
Seçilmiş Kaynakça		387
Dizin		389

GİRİŞ

Lance Armstrong'un hayallerindeki 10 milyon dolarlık malikânesi, krem rengi Teksas kumtaşından yüksek bir duvar ile çelik bir kapının ardında saklı. Misafirleri araçlarını, 725 metre-karelik İspanyol koloni dönemi malikânesine dalları uzanan dev meşenin altındaki yuvarlak avluya park ediyor.

Ağacın kendisi bile Armstrong'un meşhur azmini gösteriyor. Bir zamanlar evin kırk beş metre batısındaymış; Armstrong merdivenlerin önüne istemiş. Taşınması 200.000 dolara patlamış. Yakın arkadaşları, agnostik Armstrong'un yeri göğü sarsmak için Tanrı'ya ihtiyaç duymadığını kanıtlamak uğruna bu projeye girdiği yollu espriler yapıyorlar.

Lance Armstrong'la yaklaşık on yıldır bol didişmeli bir ilişkimiz var. Menajeri Bill Stapleton'ın beni dava açmakla tehdit edişinin üzerinden yedi yıl geçti. O zamanlar Armstrong'un kullanmaya, tavlama ya da yalvarmaya çalıştığı muhabirlerden biriydim sadece. Peri masalı hikâyesini kurcalama cüreti gösterenlere dava açmak, insanları, hakkında eleştirel yazmaya değmeyeceğine ikna etmesinin çabuk ve kolay yoluydu. İzleyen yıllarda beni, kendisinin ve işleriyle ilgilenenlerin gözünü üzerinden ayırmaması gereken pek çok düşmanından biri olarak belledi.

Ancak şimdi, çöküşünden sonra ateşkese yakın bir şeyi kabulendi. Reddedecektir ama benle karşılıklı oturmayı, kitabımın gideceği yönü kontrol edebileceği zannıyla kabul ettiğini biliyorum. Hayatta olmayacağını söyledim kendisine. Neslimizin en bednam sporcusu, Fransa Bisiklet Turu'nu yedi kez kazanmasını

sağlayan karmaşık bir doping rejimi düzenleyip düzenlemediği-
ne yönelik cezai ve kamu soruşturmalarından sonra; onu her-
kesten iyi tanıyan bisikletçilerin yeminli ifadelerinin, kendini
savunmak için kamu önünde söylediği her şeyle çelişmesinden
sonra; yalan üstüne yalan ve daha fazla yalan söyledikten sonra
ipleri elimde tuttuğumu birdenbire fark etti. Bense kendini bu-
gün bile neredeyse mutlak güce sahip saydığını anladım.

Görüşmelerimizde birinde, “Ne istersen yaz,” demişti. “Ama
kitabın adı *Tekerlekli Yalan* mı olacak? Onu değiştirmen lazım.”

Fransa Bisiklet Turu’nda, terli mayo kokan takım otobüsle-
rinde; New York’ta, gösterişli otel odalarında; limuzinlerde; ruh-
suz konferans salonlarında ve telefonlarda, saatlerce, toplam beş
ayrı ülkede birebir söyledik.

Şimdi, 2013 baharında, dünyası tepetaklak gitmiş ve nakliye
kamyonları sevgili malikânesine doğru ilerlerlerken, Austin’deki
evine ilk defa gidiyordum.

İyi, tamam, gel bakalım, demişti. Şanlı (ve artık lekeli) kariye-
rinin ölüm ilanlarına boğulmuştu ve “gerçek hikâyeyi” yazdığı-
ma emin olmak istiyordu.

Armstrong’un, neden yapmayayım kafasıyla taşıdığı dev me-
şenin altına park ettim. Eve baktım, sarı mayolarımı düşündüm.
Amerikan Anti-Doping Ajansı’nın (USADA) yayınladığı ve tüm
Fransa Bisiklet Turu unvanlarını elinden alan, aleyhindeki 1000
sayfalık rapordan bir ay sonra, evindeki L şekilli koltukta tüm
kurumuyla oturmuş, arkasında yedi sarı mayosu, olanca kendini
beğenmişliğiyle poz verdiği bir *tweet* atmıştı: “Austin’e döndüm;
takılıyorum.” 2012 Kasım’ıydı. Yedi ay sonrasında hâlâ aynı küs-
tahlıkta mı çıkacaktı karşıma?

Daha anahtarı kontaktan çıkaramadan, darmadağın kıvrık
saçlar altında melek bir yüz belirdi ve iki minnacık el, cama
vurdu.

Lance’in küçük oğlu Max.

Armstrong, ayağında terlikleri, yaralı dizlerine uzanan siyah
basketbol şortu ve siyah tişörtüyle hemen arkasındaydı. Gözleri-
ni kapkara bir güneş gözlüğü saklıyordu.

“Juliet’e merhaba de, Max,” dedi Armstrong.

“Meyaba Cu-yet!” dedi Max. Döndü, babasından dondurma istedi. Armstrong kıkırdadı ki daha önce hiç görmemiştim.

“Tamam, dondurma alabilirsin,” dedi Armstrong. “Bugün uslu durdun, babacığm.”

Merdivenlerden çıktık; Armstrong kapıda durakladı. Ağaca, evine, tadını çıkardığı hayata baktı.

“Müthiş yer, değil mi?” dedi.

“Evet,” dedim. “Arayacak mısınız?”

Armstrong taşınmak istemiyordu ama mecburdu. Sponsorları, tahmini 75 milyon dolar civarında gelecekteki gelirlerini de alarak Armstrong’u terk etmişlerdi. Açılan davaları kaybetmesi halinde 135 milyon doları aşan bir borcun altında kalacaktı. Kendi deyişiyle “yangının hızını kesmek için” Manhattan’daki kiralık daireyi ve Marfa’daki kiralık evi bırakmıştı. Sırada Austin’deki bu malikâne vardı; kent merkezine yakın, daha mütevazı bir eve taşınacaktı.

Aralarında Oakley, Trek Bicycle Corporation, RadioShack ve Nike’in da bulunduğu sponsorları, Armstrong’u dımdızlak bırakmışlardı. Hepsini hain bellemişti Armstrong. Anlaşma imzaladığında 100 milyon ciro yapan Trek’in 2013’te 1 milyar dolar ciroya ulaştığını söyledi. “Kim sayesinde peki?” dedi. “Bu adamın!” Sağ işaretparmağı göğsündeydi. “Kusura bakmasınlar ama doğrusu bu. Bensiz hiçbiri olmazdı.”

Sponsorları çekip gidince tüm eşyalarını atmıştı. Dallas’taki arkadaşlarından birinin ayağında Armstrong’un ısmarlama yapılmış, siyah dillerinde “Lance” kabartması bulunan sarı Nike ayakkabılarını görme şansınız vardı. Austin’deki bir hayır kurumunun mağazası ağzına kadar Armstrong’un eski Nike giysileri ve Oakley güneş gözlükleriyle doluydu. Misafirhaneyi benim gelişimden bir hafta önce toplayıp götüreren nakliyecilerse garajında kalmış markalı ne varsa onlarla yetinmek durumunda kalmışlardı. Siyah Livestrong Nike şapkaları, parlak sarı logolu siyah Nike spor çantalar, Oakley gözlükler ve Armstrong’un

desteklediği kanser araştırmaları, kanserin önlenmesi ve kansere karşı eğitime yönelik 2007 tarihli bir Teksas yasa tasarısıyla ilgili “15 Sayılı Önergeye Evet” yazılı kepler...

Armstrong, Dallas’ın yenilikçi banliyösü Plano’dan, dalgalı ve röfleli kestane saçları, sol kulağında altın küpesi, ucu Teksas eyaleti şeklinde gümüş kolyesi ve sahte kimliğiyle sert, dövüşken ve yüzü sivilceli bir ergen olarak 1989’da gelmişti.

Armstrong, kendisine kol kanat veren J.T. Neal adlı yerel bir hayırseverin yardımı ve yılda 12.000 dolarlık gelire 200 dolar kirali, tek göz bir daire tutmuştu. Dairesini kocaman, siyah bir deri koltuk azmanı, uygun bir sandalye ve şöminenin üzerine astığı, kırmızı, lacivert ve beyaza boyanmış bir Teksas Uzun-Boynuzu’nun* kafatasıyla süslemişti.

Ufacık bir daireden muazzam bir malikâneye gidişi, Armstrong’un modern Amerikan azizliğine (en zorlu yarışta dünyanın en büyük bisikletçilerini geride bırakırken canının çektiği tüm kadınlarla birlikte olup üzerine milyonlar kazanmış bir kanser savaşçısı) yükselişini yansıtıyordu.

Armstrong evini çok seviyordu. Evin ferahlığına, açık arazisine, yerden tavana uzanan pencerelerine bayılıyordu. Çocuklarının futbol oynadığı yemyeşil bahçesine ve berrak havuzuna (“sınırsız değil, negatif-kenarlı havuz; doğru yaz!”) hayrandı. Evin ardında sıra sıra yükselen İtalyan servileri vardı.

Buraya 2006’da Fransa Bisiklet Turu’nu rekor kırarak yedinci defa kazandıktan sonra taşınmıştı. Bir defasında burasının sığınağı olduğunu söylemişti. İçinde “kimse bana bulaşamaz” demişti. Doping yaptığını ortaya çıkarmaya yönelik, neredeyse süreklileşmiş girişimlerden sıyrıldıkça, burada, ana holden önce sola, sonra hemen sağa dönerek açık şaraplığına girebiliyor, bir şişe Tignanella kapıp şansına kadeh kaldırıyordu.

Koltuklardan birinin yanı başındaki bir sehpa da Armstrong’un uzun mesafeli uçuşlarda tercih ettiği Golfstrim jetinin doksan santimlik bir modeli duruyordu. Havalanma sırasında

* Teksas’a özgü bir sığır türü. Austin’deki Texas Üniversitesi’nin sembolüdür. (ç.n.)

arkadaşlarıyla birlikte ayağa kalkıp ‘‘sörf’’ yaparlarmış bu uçakta. Armstrong uçağı 2012 Aralık’ında, USADA’nın hilelerini ortaya çıkarmasının ardından mahkeme masraflarını karşılamak için 8 milyon dolara satmıştı.

Malikânenin ikinci katındaki ‘‘sinema odasına’’ oturduğumuz anda ikiz kızları Grace ile Isabelle içeri daldılar. Onlu yaşların eşiğindeki kızlar adeta hık demiş, sarışın ve güzel anneleri Kristin’in burnundan düşmüşlerdi. Gülümsemeleriyle gümüşi diş telleri ortaya çıkıyordu.

İki kardeş, koltuğu trambolin niyetine kullanırken, Isabelle, ‘‘Baba!’’ dedi, ‘‘internetteki etekleri aldın mı?’’

‘‘Aldın mı baba?’’ dedi Grace.

‘‘Yok, daha almadım,’’ dedi Armstrong. ‘‘Bira saatim geldi; siz hanımlardan biri, bir şişe getirir mi acaba? Shiner Brock...’’

‘‘Shiner Bock!’’ diye bağırdı Grace. ‘‘Bilmiyor musun, bira o! B-O-C-K! evir-a kapak değil!’’

Birası geldiğinde Armstrong bana döndü ve, ‘‘Berbat hayatım bu işte,’’ dedi. ‘‘Berbat.’’

Evde çocuk olmasını nasıl sevdiğinden bahsetti. Çocuklar saydam ve safmış; madik atamayacak kadar küçükmüşler. İnsanların çıkarları uğruna kendisini kullandığımı hissedip hissetmediğini sordum.

‘‘Öyle,’’ dedi.

‘‘Kim ama?’’

‘‘Herkes. Sıraya gir.’’

Bir zamanlar odasını sığır kafatasıyla süsleyen oğlan, sanatın kalitelisini ve pahalısını toplayan bir koleksiyoncuya dönüşmüştü. Hassasiyetleri şaşırtıcı ama belirgindi. Eve girdiğinizde on bir buçuğa bir buukluk bir vitray görüyor, yakından baktığınızda aslında yüzlerce renkli kelebekten yapılmış bir tablo –Damien Hirst’ün *The Tree of Life*– olduğunu anlıyordunuz. Hirst kışkırtıcı yerleştirmeleriyle (mesela bir cam mahfaza içinde, kurtçuk kaynayan kesik bir inek kafası) meşhurdur. 2009’da Armstrong’un bisikletini kelebeklerle bezediğinde Hayvanlara Etik Muamele

adlı hayvan hakları grubu, çalışmayı “dehşet verici barbarlık” tanımıyla nitelemişti.

Evindeki sanat eserlerini gördükçe Armstrong’un sanat zevki daha bir tuhaf gelmeye başladı. Seçtikleri için karanlık demek, kibarlığa giriyordu; tartışmalı tanımıysa fazla basit kaçardı. Armstrong’un her biri için tek söylediği “feci kıyak”tan öteye gitmiyordu.

Bir de şuna bakın ama: Pek pahalı resmi yemek salonundaki, iki yanında kiliseden gelme kutsal suyla dolu çanakların bulunduğu şöminenin üzerinde, 1987’de plastik bir haçı idrarının içinde çektiği resimle nam salmış fotoğrafçı Andres Serrano’nun *Piss and Blood No. VII* adlı, kan ve idrarlı bir fotoğrafı asılıydı. Fotoğraf ve yüzlerce kan ve idrar testini geçtiğini iddia eden bir sporcuyla aynı odada bulunmanın ahenkli bir yanı vardı.

Armstrong’un derin düşüncelere daldığı yer, loş, koyu tonlarda lambri kaplı çalışma odası, salonun diğer ucundaydı. Köşeye yerleştirdiği masasının tam karşısındaki Fransa Bisiklet Turu ödülleri (altın işlemeli yedi adet mor porselen kupa) duvarda, kitaplığın üzerinde asılıydı. Her birinin kendi aydınlatması vardı.

Masasının solunda ailesiyle, dostlarıyla, sevgilileriyle, takım arkadaşlarıyla yaşadığı kırık ilişkileri yansıttığı düşünülebilecek sanat eserleri... Luis González Palma’ya ait, sarılmış dans eden bir adamla kadının sepya tonlu bir fotoğrafı... Dans etmiyorlar mıydı yoksa? Yakından bakınca sırtlarından çıkan sivrilikler gördüm. Armstrong resim için sadece kasvetli demekle yetindi.

Ve bir de İsa’yla ilgili eserler vardı...

Masanın sağ yanındaki on yedinci yüzyıl işi, İspanyol menşeli çarmla geriliş tablosu neredeyse duvarın tamamını kaplıyordu. Altın rengi, parlıtlı hareyle çevrili başı yana düşmüş İsa’nın ayakları dibinde dua eden dört kadın... Tablo yıllar önce Armstrong’un İspanya’da, Girona’daki evlerinin içine Katolik eski karısı için yaptırdığı şapelde asılıymış. Kendisi dindar değil; örgütlü dinleri, ikiyüzlülerin bir araya gelmesi olarak gördüğünü söylüyor.

Çalışma odasının dışındaki, merdivene bakan köőede bir başka çarmlıha geriliş tasviri vardı. Eserin tam etkisi, çarmlıha gerilmiş İsa'nın görünürlük kazandığı belli açılardan anlaşılıyordu sadece.

"Bin günahın yükünü tek adam sırtlanmış," dedi Armstrong. Ama bu çarmlıha geriliş tasvirleri önünde bile aslında kendisinden bahsediyordu. Yüzyılın tüm dopingci bisikletçileri arasından kurban seçildiğini yazmamı istiyor ve yapmam gereken buymuş gibi davranıyordu.

Çalışma odasındaki sehpaye gitti ve bir heykel aldı: elden dirseğe kadar bir kol. Japon heykeltıraş Haroşi'ye ait bu heykel, preslenmiş kaykay katmanlarından yapılmıştı. Heykelin ortaparmağı havadaydı.

"Hayatımın öyküsü aşağı yukarı bu işte," dedi. Ardından heykeli yüzüme tuttu. Armstrong'un elleri dikkatimi çekti. Avuçlarında, dediğine göre doktorların yaktığı kistlerden kalma ufak yaralar vardı. Stigmata* geldi aklıma.

Gülerek, "Siktir," dedi.

Yedi yıl önce, ilk evliliğinden olan çocuklarına (Luke, Grace ve Isabelle) liseyi büyük meşe ağacının yanındaki evde otururken bitirecekleri sözünü vermiş. Çocuklarına borcuymuş bu. Defalarca Teksas'tan Fransa'ya, Fransa'dan İspanya'ya sürüklemiş çocuklarını. En azından artık bir yere yerleşebileceklermiş. "Babalarının," dedi, "bir daha taşınmayacağına söz verdim." Aneleri Kristin'e altı dakika mesafede oturacak, siyah beyaz aile fotoğraflarıyla çevrili dev mutfak masasının aşinalığına güvenebileceklerdi. Babalarının çoğu gece nerede olduğunu (koltukta, televizyon karşısında, CNN'de *Anderson Cooper 3600*'yi izlerken) bileceklerdi. Armstrong 2012 yazında büyüyen ailesi için eve yedinci yatak odasını ekletmişti. Malikâne çoktan karargâhına dönüşmüştü. Zarif, sarışın sevgilisi Anna Hansen ve iki çocukları, dört yaşındaki Max ve iki yaşındaki Shirley Temple kopyası

* Hz. İsa'nın vücudundaki işkence ve özellikle el ve ayaklarındaki mılh izleri. (ç.n.)

Olivia'yla burada oturuyordu. Armstrong ile klanı burada, mutlu ve güvende uzun yıllar yaşamayı planlamıştı.

Ama şimdi nakliyeciler yoldaydı. Tarih, 6 Haziran 2013'tü; Luke'un liseyi bitirmesine beş sene vardı. Sabah bir dizi siyah kamyon kapının önüne gelecek ve kısa kollu gömlekleli nakliyeciler kamyonlardan taşacaktı. Eve şimdiden cenaze havası çökmüştü. Nakliyeciler daha önce taba cephesi ve yanık portakal rengi çatısıyla mini-malikâne denebilecek misafirhaneyi boşaltmıştı.

7 Haziran günü, nakliyecilerin evi boşaltışını izlemek üzere bir kez daha gittim. Armstrong'un Fransa Bisiklet Turu kupalarını aydınlatmalı raflarından alıp kabarcıklı yeşil plastiğe sararak mavi kutulara koydular. Nakliyecilerden biri, üzerinde 64 yazan bir kutuya, yedinci ve son Fransa Bisiklet Turu zaferinden sonra Armstrong'un 2005 Discovery Channel ekibiyle yemek masasında çekilmiş, gümüş çerçeveli, 13x18 ölçülerindeki fotoğrafını yerleştirdi. Resimde Armstrong, takım arkadaşları ve takım menajeri Johan Bruyneel yedişer parmak kaldırmıştı. Hepsinin bileklerinde sarı Livestrong bileklikleri vardı. Masa yarısı boş şarap bardaklarıyla doluydu. Geçmişte kalmış bir hayattı...

64 numaralı kutu, diğerleriyle birlikte kamyonu yükledi. Nakliyecilerin peşinden sinema odasına girdim. Beyaz pamuk eldivenli işçiler, koltuğun arkasında asılı yedi sarı mayoyu aldılar. Dün, Armstrong'la birlikte bu odada otururken aklına bir şey gelmişti. Koltuğa uzanıp mayolar hâlâ duvardayken poz vermek isteyip istemeyeceğimi sormuştu.

"Komik olur," demişti.

Espriyi anlamamıştım.

Armstrong malikânesini şafaktan önce terk etmişti. 7 Haziran 2013, sabaha karşı 04.15'te Hansen ve beş çocuğuyla arabaya atlayıp yazın ilk kısmını geçirecekleri Hawaii'ye gitmek üzere Austin/Bergstrom Uluslararası Havaalanı'na gitmişlerdi.

Armstrong, kurduğu yuvaya dönüp bakmayacağını söylemişti bana. Dediğine bakılırsa duygusallıkla hiç işi olmamıştı. Taşınma sadece hayatının bir kısmının bitip yeni bir kısmının

G İ R İ Ő

başlaması demektir. Hepsi o, demişti. Ağzından dökülenlere inanmıyordu belki. Belki de inanmıyordu.

Birkaç gün sonra malikânesinde sadece iki eşyası kalmıştı. Biri, kamyonlara sığmayan 1970 model siyah bir Pontiac'tı. Haddinden fazla kamuya açık bir ilişki yaşayıp kansere yakalanmasından hemen önce terk ettiği şarkıcı Sheryl Crow'un hediyesiydi. Bir başka Armstrong çöküşünü simgeleyen arabanın üzerinde 70.000 dolarlık fiyat etiketi duruyordu.

Diğer eşyaysa misafirhanenin salonundaki davul setiydi. Hayatı çökmüş bir erkekten bir başka parça... *Yavaş çalın davulu; sessiz öttürün düdüğü...* Sete bakarken aklıma, Teksas'ta çalıştığım dönemlerden bildiğim bu şarkının sözleri takıldı:

*Götürün beni vadiye, çimi üstüme seriverin,
Genç kovboyum ben, biliyorum hata ettim.*